

Valtioneuvoston päätös

valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen 1993 inventoinnin korvaamisesta sen vuonna 2009 valmistuneella tarkistuksella valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamana inventointina

Annettu julkipanon jälkeen Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2009

ASIA

Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen vuoden 1993 inventoinnin (RKY 1993) korvaaminen sen vuonna 2009 valmistuneella tarkistuksella (RKY 2009) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamana inventointina.

LÄHTÖKOHDAT

Valtioneuvosto on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 22 §:ään perustuen 30.11.2000 päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Päätös on tarkistettu 13.11.2008 ja se on tullut voimaan 1.3.2009.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevien erityistavoitteiden mukaan alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen.

Valtakunnallisesti merkittävät kohteet otetaan huomioon alueiden käytön suunnittelun lähtökohtina ja sovitetaan yhteen muiden valtakunnallisten tavoitteiden sekä maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Yhteen sovittaminen ja priorisointi tehdään kaavoituksessa tapauskohtaisesti. Kaavan tarkoituksesta ja tehtävistä sekä olosuhteista ja tarpeista riippuen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat painottua eri tavoin. Esimerkiksi yhdyskuntarakenteen eheyttämisen tavoitteet ovat erityisesti kaupunkiseuduilla tärkeä kaavoituksen painopiste.

Mainittujen tavoitteiden mukaan viranomaisten laatimia riittävän laaja-alaiseen valmisteluun perustuvia inventointeja ovat ympäristöministeriön ja Museoviraston vuonna 1993 julkaisema Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (Museovirasto rakennushistorian osasto, julkaisu 16/1993), Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto, mietintö 66/1992) sekä Valtakunnallisesti merkittävät esihistorialliset suojeluekokonaisuudet (Sisäasiainministeriö, kaavoitus- ja rakennusosasto, tiedotuksia 3/1983).

VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVIÄ RAKENNETTUJA YMPÄRISTÖJÄ KOSKEVAN INVENTOINNIN (RKY 2009) VALMISTELU

Museovirasto, jonka tehtävänä siitä annetun lain mukaan on mm. toimia kulttuuriperinnön ja -ympäristön suojelusta vastaavana asiantuntijaviranomaisena ja huolehtia kulttuuriperinnön tutkimisesta ja sitä koskevan tiedon tallentamisesta, on tarkistanut inventoinnin Valtakunnalli-

sesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston erityisistunto hyväksyi tarkistuksen 12.3.2009.

Inventoinnin luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros vuosina 2003—2005. Lausunnot pyydettiin kunnilta, maakuntaliitoilta, alueellisilta ympäristökeskuksilta ja maakuntamuseoilta. Lausuntojen perusteella Museovirasto tarkisti luonnosta. Oleellisesti muutetuista 570 kohteesta Museovirasto pyysi uudet lausunnot kunnilta ja maakuntaliitoilta vuoden 2008 aikana. Aluerajauskommentteja tuli 185 kohteen osalta ja rajauksia tarkistettiin yli 50 kohteen osalta.

Museovirasto järjesti inventoinnin tarkistamisesta tiedotus- ja keskustelutilaisuuden ministeriöille ja muille valtion viranomaisille 5.3.2007.

Rakennusten ja kiinteistöjen omistajia ei kuulu lausuntokierroksilla, koska inventoinnilla ei ole suoraan maanomistajiin kohdistuvia oikeusvaikutuksia. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamien inventointien merkitys alueiden käyttöön ratkaistaan vuorovaikutteisessa kaavoitusprosessissa, jossa yhteydessä rakennusten ja kiinteistöjen omistajilla sekä muilla osallisilla on mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Kaavojen laatimisen yhteydessä on selvittävä myös kaavan kohtuullisuus maanomistajan kannalta. Lisäksi inventointiaineistossa pääosa kohteista on laajoja aluekokonaisuuksia eivätkä ne ole kaikilta osin kiinteistökohtaisesti rajattavissa.

Museovirasto on lähettänyt erityisistunnon hyväksymän inventoinnin ympäristöministeriölle esittäen, että se korvaa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa mainitun RKY 1993 inventoinnin.

RKY 2009:N SISÄLTÖ

RKY 2009 sisältää 1260 kohdetta ja vuoden 1993 inventointi 1772 kohdetta. Tarkistustyön tavoitteena on ollut uusiin selvityksiin perustuva, ajantasainen inventointi, joka perustuu valtakunnallisesta näkökulmasta tehtyyn arviointiin. Tarkistuksen tavoitteena on ollut myös rakennusperinnön monimuotoisuuden ja Suomen historian olennaisten teemojen huomioiminen alueellisesti ja ajallisesti. Kohteet ovat yleensä laajempia alueita kuin yksittäisiä rakennuksia ja ulottuvat joskus yli kuntarajojen. Samaa ilmiötä edustavat kohteet on yhdistetty teemoiksi.

LAUSUNNOT YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE

Ympäristöministeriö varasi muille ministeriöille tilaisuuden antaa lausuntonsa siitä, täyttääkö Museoviraston laatima valtakunnallinen inventointi valtioneuvoston päätöksessä todetun riittävän laaja-alaisen valmistelun edellytykset.

Inventointi on ollut ministeriöiden nähtävänä Museoviraston laatimilla verkkosivuilla. Verkkojulkaisu sisältää kohteiden kuvaukset, historiatietoja, kartat kohteiden rajauksista ja kuvia kohteista.

Maa- ja metsätalousministeriö on lausunnossaan todennut, että inventoinnissa olisi hyvä systemaattisesti kuulla myös sellaisia organisaatioita, jotka omistavat tai hallinnoivat merkittävää inventoinnin piirissä olevaa kiinteistö- ja rakennusmassaa. Maa- ja metsätalousministeriö katsoi kuitenkin, että lausunnon kohteena olevan Museoviraston laatiman inventoinnin voidaan katsoa täyttävän valtioneuvoston päätöksessä todetun riittävän laaja-alaisen valmistelun edellytykset.

Liikenne- ja viestintäministeriö on lausunnossaan todennut, että tarkistettuun inventointiin liittyvä valmistelu on muodostunut laaja-alaiseksi vähitellen, osin liikenneväylistä vastaavien virastojen aloitteellisuudesta. Osaan Museoviraston lausuntopyynnön kohteista sisältyi myös osia yleisten teiden (nyk. maanteiden) verkosta. Maanteitä koskevista ratkaisuksista, toimenpiteistä ja ohjelmista päättää tienpitäjänä Tiehallinto.

Inventointi sisältää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan näkökulmasta lähinnä sellaisia kohteita, jotka olivat mukana jo aikaisemmassa inventoinnissa. Näiden kohteiden valinta inventoinnin kohdeluetteloon on oikeaan osunut ja perusteltu ratkaisu. Luokittelu ei saa vaikuttaa liikenneväylien normaaliin ylläpitoon ja kehittämiseen. Ministeriöllä ei ollut muuta huomautettavaa tehdystä valmistelutyöstä.

Opetusministeriö on lausunnossaan todennut inventoinnin valmistelun olleen riittävän laaja-alaista ja puolsi sen hyväksymistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on lausunnossaan todennut, että sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta inventointi on riittävän laaja-alaisesti valmisteltu ja siinä esitetyt sosiaali- ja terveydenhuollon piiriin kuuluvat kohteet kattavat riittävästi toimialan rakennetut ympäristöt, joilla on myös kansallisesti merkittäviä kulttuuriarvoja.

Sisäasianministeriö on lausunnossaan todennut, että ministeriöllä ei ole lausuttavaa valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista ympäristöistä.

Valtioneuvoston kanslia, ulkoasianministeriö, oikeusministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö eivät ole antaneet lausuntoaan.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Inventoinnin valmistelussa on arvioitu sen vaikutuksia seuraavasti.

Taloudelliset vaikutukset

Alueen tai kohteen sisällymisestä valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevaan inventointiin ei sinänsä aiheudu taloudellisia vaikutuksia. Perustavoitteena on rakennettujen kulttuuriympäristöjen säilymisen turvaaminen tavanomaisin keinoin, hyvien korjaustapojen ja hallitun muutoksen kautta.

Suojelutavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavien päätösten taloudelliset vaikutukset tulevat käsitellyksi kaavoituksen osalta arvioitaessa kaavaratkaisun kohtuullisuutta maanomistajan kannalta (MRL 54 § ja 57§) tai rakennussuojelumenettelyssä, jolloin selvitetään estääkö mahdollinen suojelupäätös rakennuksen käytön tavanomaisella tai kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla.

Vaikutus valtion viranomaisten toimintaan

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan valtion viranomaisten on otettava valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioon, edistettävä niiden toteutumista ja arvioitava toimenpiteidensä vaikutusta. Rakennetun kulttuuriympäristön inventointi vaikuttanee erityisesti ympäristöministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja puolustusministeriön hallinnonaloihin sekä Metsähallituksen ja Senaatti-kiinteistöjen toimintaan. Niiden tulee ottaa inventointi huomioon ohjelmissaan ja suunnitelmissaan.

Vaikutus alueiden käytön suunnitteluun ja rakentamisen ohjaukseen

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Vaikutukset ympäristöön

Inventoinnin huomioon ottaminen ylläpitää asuin-, elin- ja työympäristöjen historiallista jatkuvuutta ja kerroksellisuutta. Hyvin hoidettuina ja ylläpidettyinä kohteet lisäävät ympäristön viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta.

Rakennettujen kulttuuriympäristöjen säilyttäminen ja vaaliminen edesauttaa niihin liittyvien lajien, luonto- tai ympäristötyyppien ylläpitämistä, mm. turvaa niissä olevia biotooppeja tai tarjoaa ns. uusympäristöjä muissa ympäristöissä uhanalaiselle lajistolle. Tämä on osin sidoksissa tapoihin, joilla alueita hoidetaan ja kehitetään.

Inventoinnin huomioimisella ylläpidetään olemassa olevaa rakennettua ympäristöä, maisemaa ja kaupunkikuvaa. Inventointi tarjoaa lähtökohtia ympäristön hallitulle muutokselle ja sen jatkuvuuden turvaamiselle.

Olevien rakennusten ja ympäristöjen ylläpitäminen auttaa luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖS

Valtioneuvosto päättää, että Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) korvaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevassa päätöksessä mainitun ympäristöministeriön ja Museoviraston vuonna 1993 julkaiseman inventoinnin Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt.

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Tämän päätöksen voimaan tullessa valmisteilla oleva kaava voidaan hyväksyä tämän päätöksen estämättä 30.6.2010 mennessä, mikäli kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville ennen tämän päätöksen voimaantuloa.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntonministeri

Jan Vapaavuori

Rakennusneuvos

Matti Vatiilo

VALITUSOSOITUS

LIITE

Valitusviranomainen

Valtioneuvoston päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- valtioneuvoston istunnon pöytäkirjanote, johon sisältyy jäljennös valtioneuvoston päätöksestä
- asiamiehen valtakirja, mikäli valituksen on laatinut valittajan valtuuttama asiamies
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle

Valtioneuvoston istunnon pöytäkirjanote on tilattavissa valtioneuvoston kansliasta, postiosoite PL 23, 00023 Valtioneuvosto, p. (09) 1602 2043 ja 1602 2065.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 223 euroa (VNA 924/2008). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista pe-

rittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden

postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
puhelinvaihte: 010 36 40200
telekopio: 010 36 40382
sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi